

برگزاری رویدادهای علمی بین‌المللی آنلاین در شرایط همه‌گیری جهانی بیماری کرونا

ماندانا سجادی

دانشجوی دکتری روابط بین‌الملل و کارشناس

همکاری‌های علمی بین‌المللی دانشگاه

علامه طباطبائی

پیشنادهایی برای برگزاری رویدادهای علمی بین‌المللی

در شرایط همه‌گیری جهانی بیماری کرونا

ماندانا سجادی

دانشجوی دکتری روابط بین‌الملل و کارشناس مدیریت همکاری‌های علمی بین‌المللی

دانشگاه علامه طباطبائی

با توجه به همه‌گیری جهانی بیماری کرونا، برگزاری رویدادهای آنلاین، یکی از روندهای اصلی جهانی در سال 2020 خواهد بود که به احتمال زیاد می‌تواند نوع نگاه و عملکرد دانشگاه‌ها نسبت به برگزاری رویدادهای علمی را در سال‌های پیش رو تغییر دهد. لزوم رعایت فاصله‌گذاری اجتماعی برای جلوگیری از شیوع گسترده‌تر این بیماری سبب شده است تا دانشگاه‌های بزرگ جهان درباره مفهوم رویدادهای علمی بازنگری‌های جدی انجام دهند و به دنبال شیوه‌های جایگزینی برای برگزاری گردهمایی‌های علمی خود باشند. برگزاری آنلاین رویدادهای علمی، می‌تواند کنفرانس‌ها را به گفتگوهای علمی واقعی تبدیل کند و با فراهم نمودن امکان دسترسی به محتوای علمی کنفرانس‌ها برای طیف گسترده‌تری از پژوهشگران، و حتی افرادی با ناتوانی‌های جسمی، عدالت آموزشی را تحقق بخشد.

به لطف فن‌آوری‌های ارزان و در دسترس، برگزاری رویدادهای آنلاین بسیار کم‌هزینه است و شمار بسیار بیشتری از دانشجویان در سطح ملی، امکان بهره‌برداری از آن را دارند. افزون بر این، صرفه‌جویی بزرگی در هزینه‌های سفر سخنرانان و میهمانان خارجی و بسیاری از هزینه‌های جانبی برگزاری رویدادهای بین‌المللی صورت می‌گیرد که می‌تواند با برنامه‌ریزی و مدیریت صحیح، صرف تجهیز و تأمین نیازهای منطبق با شرایط موجود شود. در همین راستا، پیشنهادهایی برای برگزاری هرچه بهتر رویدادهای بین‌المللی در شرایط پیش رو ارائه شده است که در دو بخش برنامه‌ریزی‌های کلی پیش از برگزاری رویداد، و راهکارهای برگزاری رویداد

به صورت آنلاین، ارائه می‌شود. در ادامه همچنین تلاش شده تا مزیت‌ها و چالش‌های پیش روی نیز بررسی و بازگو شود.

الف: راهکارها و پیشنهادهای عملی برای برنامه‌ریزی برگزاری رویدادهای علمی بین‌المللی:

- 1- تشویق دبیران علمی همایش‌های بین‌المللی برنامه‌ریزی‌شده سال 99 به برگزاری بخشی از رویدادهایشان به صورت آنلاین به‌طور آزمایشی و برنامه‌ریزی برای برگزاری فیزیکی رویداد در سال آینده. این برنامه‌ریزی باید به صورت کاملاً هماهنگ و منسجم صورت بگیرد و دقیقاً مشخص شود که کدام بخش‌های یک همایش امکان برگزاری به صورت آنلاین را دارد و کدام بخش‌ها قرار است به صورت حضوری و پس از پایان بحران صورت بگیرد.
- 2- تمدید زمان برگزاری رویدادهای علمی بین‌المللی و برنامه‌ریزی آن‌ها برای سال 1400 و دریافت مجوزهای لازم برای تمدید زمان برگزاری کنفرانس‌های بین‌المللی از پیش برنامه‌ریزی‌شده.
- 3- برقراری تماس با سخنرانان و دعوت از اساتید برجسته داخلی و بین‌المللی برای مشارکت در رویدادهای آنلاین دانشگاه (نشست‌ها، همایش‌ها و کارگاه‌های بین‌المللی) در سال پیش رو.
- 4- تشویق اساتید دانشگاه به برگزاری کارگاه‌ها و نشست‌های علمی بین‌المللی به صورت آنلاین در حوزه‌های موضوعی گوناگون
- 5- در نظر گرفتن امتیازات پژوهشی برابر با برگزاری فیزیکی همایش‌ها، نشست‌ها و کارگاه‌ها برای دبیران علمی رویدادهای علمی آنلاین دانشگاه
- 6- تخمین بودجه همایش‌های بین‌المللی سال 99، و اختصاص بخشی از این بودجه به مدیریت فناوری اطلاعات برای فراهم نمودن امکانات فنی، و سمعی و بصری ضروری برگزاری رویدادهای آنلاین
- 7- برگزاری رویدادهای آنلاین تعاملی به صورت پرسش و پاسخ (Q&A) فراهم نمودن امکان پرسش و پاسخ به صورت آنلاین با موضوعات علمی جذاب برای دانشجویان و استادان، ترجیحاً چهره‌های برتر آن رشته)

8- تشکیل کارگروه موقت واحد پشتیبانی سمعی بصری آنلاین، AV Support Service و به‌روزرسانی

تجهیزات سمعی بصری و ظرفیت اینترنت دانشگاه

9- بررسی و پیشنهاد بهترین نرم‌افزارهای برگزاری و مدیریت رویداد به‌صورت آنلاین از سوی مدیریت

فناوری اطلاعات و ارتباطات دانشگاه

ب: راهکارهای عملی برای ارتقاء کیفیت برگزاری رویدادها به‌صورت آنلاین

از آنجاکه رویدادهای علمی آنلاین ممکن است در مقایسه با رویدادهای فیزیکی متداول از جذابیت‌های کمتری برای مشارکت گسترده مخاطبین برخوردار باشند، به‌منظور افزایش مشارکت و برگزاری هرچه بهتر رویدادهای علمی دانشگاه به‌صورت آنلاین، توجه به نکات زیر ضروری به نظر می‌رسد:

- 1- برگزاری آزمایشی چند رویداد آنلاین با جمعیت اندک و تحلیل نقاط قوت و ضعف آن‌ها
- 2- توافق دبیران علمی و اجرایی برنامه و مدیر فناوری دانشگاه پیش از اجرای برنامه در مورد اینکه از کدام نرم‌افزار برای برنامه آنلاین خود استفاده خواهند کرد
- 3- تماس با برترین متخصصین رشته‌های گوناگون و درخواست از آن‌ها برای ارسال ویدئوهای ضبط‌شده سخنرانی خود و پخش آنلاین ویدئوهای ضبط‌شده برای برگزاری نشست‌های بین‌المللی
- 4- با توجه به مقدور نبودن هماهنگی زمانی با سخنرانان خارجی همایش‌های بین‌المللی، از آن‌ها درخواست شود تا فایل ویدئویی سخنرانی ضبط‌شده خود را ارسال نمایند تا در ساعت مقرر به‌صورت آنلاین پخش شود.
- 5- امکان قرار دادن نسخه مخصوص ناشنویان با استفاده از ظرفیت‌های موجود
- 6- تهیه زیرنویس فارسی و انگلیسی برای ویدئوهای از پیش ارسال‌شده
- 7- فراهم نمودن امکان برقراری چت میان مخاطبین رویداد در فواصل بین نشست‌ها.
- 8- ضبط یک ویدئوی بسیار کوتاه از سوی برگزارکنندگان همایش درباره اهداف همایش و نکات کلیدی مدنظر آن‌ها

9- بخشی از نشست‌های علمی بین‌المللی دانشگاه به صورت مناظره‌های علمی میان دو استاد برجسته برگزار شود.

10- استفاده از دوربین‌های باکیفیت بالا و پیش‌زمینه‌های جذاب‌تر برای جذب هرچه بیشتر مخاطبین

11- جذب ایده‌های دانشجویان، از دانشجویان بخواهیم خودشان مشخص کنند دوست دارند در چه زمینه‌ای همایش یا نشست آنلاین برگزار شود.

12- فراهم آوردن امکان نظرخواهی (Comment) از شرکت‌کنندگان درباره نوع اجرا و محتوای برنامه

13- فرستادن نسخه‌ای از کتاب مجموعه مقالات یا چکیده مقالات و پکیج همایش برای مشارکت‌کنندگان آنلاین به صورت الکترونیکی و رایگان

14- تخصیص بخشی از بودجه‌های همایش برای استفاده از کانال‌های تبلیغاتی برای اطلاع‌رسانی برگزاری رویداد

15- تهیه خلاصه متنی از سخنرانی‌های ارائه‌شده در رویدادهای آنلاین و به اشتراک گذاشتن آن‌ها در فضای وب

16- تهیه زیرنویس برای ویدئوهای ارسالی از سخنرانان خارجی با زبان‌های گوناگون

17- دریافت حق ثبت‌نام به صورت آنلاین و اختصاص کد QR به مشارکت‌کنندگانی که وجه خود را پرداخت کرده‌اند.

18- استفاده از سرویس‌های **print-on-demand** برای اینکه مشارکت‌کنندگان بتوانند متن هرکدام از سخنرانی‌هایی که مدنظرشان بود، پرینت بگیرند.

19- پشتیبانی چندین تن از کارکنان حوزه فناوری که در حوزه‌های **web-streaming** تخصص داشته باشند. همایش‌هایی که به صورت آنلاین برگزار می‌شوند، از پشتیبانی تمام‌وقت متخصصین حوزه فناوری اطلاعات برخوردار هستند تا در صورت بروز هرگونه مشکل بتوانند مسئله را بدون فوت وقت حل کنند. برای نمونه، در همایش‌هایی که تاکنون بررسی شده‌اند، به‌طور میانگین سه تن متخصص فناوری اطلاعات از برنامه پشتیبانی می‌کردند. یک متخصص (**online broadcast and**

web-hosting software)، یک متخصص تنظیم و مدیریت صدا برای شنوندگان، یک متخصص

سخت افزار و ابزارهای فنی موردنیاز

20- یک روز پیش از برگزاری برنامه، همه تجهیزات فنی باید به طور کامل چک و تنظیم شوند.

21- از مشارکت کنندگان درخواست شود دست کم 15 دقیقه پیش از شروع برنامه آنلاین شوند و همه

تنظیمات نرم افزار خود را چک کنند. در صورت استفاده از یک نرم افزار مشخص برای برگزاری

رویداد، از دو هفته پیش از همایش، دستورالعمل استفاده از آن نرم افزار برای مشارکت کنندگان آنلاین

همایش به اشتراک گذاشته شود.

22- استفاده از هشتک های مناسب هنگام پخش ویدئوهای آنلاین، تشویق مشارکت کنندگان برای به

اشتراک گذاری هرچه گسترده تر برنامه همایش و اخبار مربوط به آن

23- ایده جالب دانشگاه هاروارد این بوده که در طی پخش آنلاین هر یک از رویدادهای دانشگاهی، از

گرافیک ها و ویدئو کلیپ های آگاهی بخش درباره بیماری کرونا استفاده شود و به مخاطبین اعلام شود

که سلامت آن ها برای ما مهم بوده است.

مزیت های برگزاری رویدادهای علمی به صورت آنلاین

1- امکان حفظ تمرکز هنگام گوش دادن به سخنرانی ها (هیچ کس مزاحم کسی دیگر نیست)

2- افزایش شمار مخاطبین و مشارکت کنندگان در همایش

3- افزایش شمار سخنرانان داخلی و خارجی در همایش به خاطر از میان برداشته شدن بعد مسافت و

موانع سفر

4- کاهش آلودگی های زیست محیطی

5- حذف هزینه های غیرضروری

6- امکان جمع آوری داده درباره سطح تحصیلی و علاقه مندی مخاطبین و تحلیل مخاطب رویداد برای

هدف گذاری رویدادهای آتی

چالش‌های پیش روی برگزاری رویدادهای آنلاین:

- ناتوانی در ایجاد انگیزه برای مشارکت و حضور آنلاین در همایش‌های علمی
- چالش‌های فنی و تکنیکی
- فقدان پشتیبانی فنی کامل
- آگاهی فنی ناکافی شماری از شرکت‌کنندگان یا سخنرانان برای استفاده از نرم‌افزارهای وب همایش
- ناتوانی از حفظ جذابیت همایش در طول برنامه
- کاهش شور و اشتیاق علمی برای دانشجویان تازه‌وارد

نمونه‌هایی از همایش‌های علمی که در هفته‌های اخیر کنسل شده و به صورت آنلاین برگزار خواهند شد:

- 1- گردهمایی سالیانه انجمن تربیت‌بدنی ایالات متحده آمریکا the American Physical Society (APS)
- 2- Space Science in Context در دانشگاه UCL لندن به ماه می و به صورت آنلاین موقوف شد.
- 3- بیستمین اجلاس سالیانه مطالعات میان‌رشته‌ای (20th annual meeting of Interdisciplinary 19th-Century Studies) که قرار بود در تاریخ 16 مارس برگزار شود، یک چهارم برنامه همایش به صورت آنلاین برگزار شد.

بخش دوم: چگونگی برنامه‌ریزی و برگزاری کارگاه‌های آموزشی آنلاین

در بخش نخست این گزارش، درباره برگزاری رویدادهای بین‌المللی و برگزاری نشست‌های علمی سخن گفتیم. اما متداول‌ترین و شاید بتوان گفت سودمندترین شکل برگزاری رویدادهای بین‌المللی، کارگاه‌های آموزشی هستند که فرصت یادگیری از دانش تخصصی اساتید برجسته بین‌المللی را برای دانشجویانی از کشورهای گوناگون فراهم می‌کنند. در شرایط کنونی، با توجه به ممنوعیت‌های گسترده سفر در سطح جهانی و لغو

برگزاری بسیاری از کارگاه‌های بین‌المللی از سوی دانشگاه‌های کشورهای گوناگون، برگزاری کارگاه‌های آنلاین مورد توجه قرار گرفته است.

کارگاه‌های آنلاین روش بسیار خوبی برای به اشتراک‌گذاری دانش تخصصی و معرفت علمی متخصصین رشته‌های گوناگون هستند. با توجه به در دسترس بودن فن‌آوری‌های آموزش از راه دور¹ اکنون به راحتی می‌توان دوره‌های آموزشی را به صورت آنلاین برگزار نمود.

کارگاه آنلاین را می‌توان به این صورت تعریف کرد: یک دوره آموزشی که از راه برنامه‌های دیجیتال ارائه می‌شود و دانش تخصصی در زمینه^۱ موضوعات مشخص را از راه ویدئو، متن، تصویر و اینفوگرافیک ارائه می‌دهد. برخلاف شیوه‌های متداول آموزش فیزیکی، آموزش‌های مجازی و آنلاین به دنبال بررسی عمیق و درعین حال تعاملی یک موضوع بسیار مشخص هستند.

به منظور حفظ بهره‌وری و جلوگیری از کاهش تمرکز دانشجویان، بهترین مدت زمان پیشنهادی برای برگزاری کارگاه‌های آنلاین بین ۲ تا ۴ ساعت است. و به طور متداول یک یا دو متخصص حرفه‌ای در این کارگاه‌ها تدریس می‌کنند. درست مانند دیگر رویدادهای بین‌المللی آنلاین، در کارگاه‌های بین‌المللی مجازی نیز با توجه به کم‌اهمیت شدن بعد زمان و مکان، امکان جذب مخاطبین گسترده‌تر وجود دارد.

چند نکته کاربردی درباره برگزاری کارگاه‌های بین‌المللی:

1- تعیین هدف برگزاری کارگاه: یکی از عوامل تعیین‌کننده موفقیت کارگاه بین‌المللی، تعیین اهداف

برگزاری کارگاه است. برگزارکنندگان کارگاه آنلاین باید به این پرسش به طور دقیق پاسخ دهند که هدف و مقصودشان از برگزاری کارگاه آنلاین چیست؟ این اهداف ممکن است از بهبود برند سازی شخصی یا حرفه‌ای (به معنای شناخته شدن ایده استاد یا بهبود شهرت دانشگاه) تا گسترده‌سازی شبکه مخاطبین و سیاست‌گذاری پیرامون یک موضوع خاص را در برگیرند. تعیین هدف به برگزارکنندگان کمک می‌کند تا پس از برگزاری کارگاه بتوانند میزان موفقیت آن را تحلیل

---

¹ Distance Learning

کنند. بدترین نوع هدف‌گذاری برای برگزاری کارگاه‌های آنلاین در شرایط کنونی، صرف برگزاری یک رویداد، به‌صورت آنلاین است. اگر هدف شما تنها این باشد که برنامه‌های از پیش تعیین‌شده را، برای اجرای وظیفه، به‌صورت آنلاین برگزار نمایید، احتمالاً با ریزش مخاطب روبرو خواهید شد.

2- تجهیزات مناسب: موفقیت کارگاه آنلاین، بیش و پیش از هر چیز به تجهیزات مناسب صوتی و تصویری بستگی دارد. سرمایه‌گذاری در این زمینه بسیار حیاتی است. برخی مواقع برای کارگاه‌های آنلاین بسیار مهم، حتی شاید بهتر باشد از استودیوهای ضبط تصویر و صدا استفاده نمود. نکته مهم دیگر در همین زمینه، محیط ضبط صدا یا تصویر است. اگر در خانه یا اداره مشغول تصویربرداری یا ضبط صدا هستید، باید فضایی با نور مناسب انتخاب کنید که تا حد امکان در برابر صداهای بیرونی عایق باشد و پس‌زمینه تصویر شما نباید به‌گونه‌ای باشد که حواس مخاطبین را پرت کند

3- انتخاب بستر مجازی مناسب: بستر مجازی که کارگاه آنلاین شما در آن برگزار می‌شود، باید کاربرپسند (User friendly) باشد. همچنین مسائلی همچون امنیت محتوای ارائه‌شده و تناسب اپلیکیشن با زیرساخت‌های فنی و ارتباطاتی کشور شما، حیاتی هستند که در این زمینه لازم است حتماً با یک متخصص فناوری اطلاعات و ارتباطات مشورت کنید. **برنامه‌ریزی محتوا:** همچون برگزاری کارگاه‌های فیزیکی، در کارگاه‌های آنلاین نیز لازم است برنامه‌ریزی پیرامون موضوع و محتوای کارگاه از پیش صورت گیرد. درعین‌حال، با توجه به ماهیت مجازی کارگاه، لازم است به نکات مهمی توجه شود، برای نمونه، برنامه‌ریزی مدت‌زمان ویدئوهای ارسالی درباره هر موضوع آموزشی به‌گونه‌ای که امکان آپلود، دانلود و استفاده بهینه برای گروه گسترده مخاطبین که ممکن است به اینترنت پرسرعت دسترسی نداشته باشند نیز فراهم باشد.

افزون بر این، لازم است یک طرح درس به‌صورت گرافیکی در اختیار مخاطبین قرار بگیرد، به‌گونه‌ای که آن‌ها بدانند مقدمه، محتوا و نتیجه‌گیری بحث شامل چه نکاتی خواهد بود.

در کارگاه‌های آنلاین مجازی، برقراری تناسب میان محتوا، مدت‌زمان ویدئو و احتمالاً تصاویر و متون به نمایش درآمده، بسیار اهمیت دارد. جذب مخاطبین و حفظ تمرکز آن‌ها در طول بحث در این سبک از برگزاری کارگاه دشوار است و برنامه‌ریزی منظم و مطلوب می‌تواند به هوشیار نگاه‌داشتن مخاطبین کمک شایانی کند.

4- انتخاب موضوع: انتخاب موضوع نیز در کارگاه‌های آنلاین از اهمیت بالایی برخوردار است.

موضوع باید بسته به نیاز مخاطب فضای مجازی انتخاب شود و ضروری است که سطح‌بندی مناسب برای آن صورت بگیرد؛ به این معنا که مشخص شود کارگاه آنلاین برای مبتدیان برگزار خواهد شد یا افرادی با دانش پیشرفته‌تر. سطح‌بندی محتوا و موضوع برای تبلیغ و جذب مخاطبین پیش از برگزاری رویداد ضروری است. موضوع باید به‌گونه‌ای باشد که برای مخاطب تعیین‌شده، شفاف بوده و علاقه‌مندی آن‌ها را افزایش دهد. بنابراین توصیه می‌شود از ارائه موضوعاتی که تکراری هستند، بپرهیزید.

5- تخصص در زمینه موضوع ارائه‌شده: در کنار اهمیت منحصربه‌فرد و جذاب بودن موضوع کارگاه

مجازی، سخنرانان نیز در این کارگاه‌ها، عامل کلیدی برای جذب مخاطب هستند. گویش شیوا و توانایی سخنوری و جذب مخاطب در این نوع کارگاه‌ها، بیش از کارگاه‌های فیزیکی دارای اهمیت است.

برگزاری کارگاه آنلاین، فراتر از تدریس معمولی در کلاس درس است. در این‌گونه از کارگاه‌ها، استاد به‌نوعی در حال اجرای یک نمایش است و باید بتواند به‌صورت زبانی=کرداری، مطلب خود را به جذاب‌ترین شیوه ممکن اجرا کند. بنابراین افرادی که در برابر دوربین عصبی و خجالتی می‌شوند، ولو باوجود تخصص و دانش بسیار بالا، گزینه مناسبی برای تدریس در کارگاه‌های مجازی نیستند. اگر قصد دارید در کارگاه آنلاین برای طیف گسترده‌ای از مخاطبین سخن بگویید، بهتر است متن صحبت خود را بارها پیش از قرار گرفتن جلوی دوربین تمرین کرده باشید. استفاده از ابزارهای پشتیبان مانند تصاویر، اینفوگرافیک، ویدئوها و محتوای اینترنتی می‌تواند به جذاب‌تر شدن بحث کمک قابل‌توجهی کند.

6- تبلیغات مناسب برای کارگاه: پس از برنامه‌ریزی و ساماندهی کارگاه، باید مرحله تبلیغات را آغاز کنید. این تبلیغات باید به‌سرعت آغاز شوند و در صورت امکان، از یک استراتژی بازاریابی مشخص پیروی کنند. شناخت مخاطبین و پیدا کردن آن‌ها در بسترهای مجازی متفاوت، از جمله لینکدین، اینستاگرام، تلگرام و واتساپ می‌تواند کمک شایانی باشد. یکی دیگر از راه‌های تبلیغ کارگاه‌های آنلاین، تشکیل کمپین‌های بازاریابی از راه ایمیل است که اگر به‌صورت هدفمند صورت گیرد، نتایج خوبی به دنبال خواهد داشت.

7- گواهی شرکت در کارگاه: به‌عنوان نکته پایانی، باید گفت که ارائه گواهی شرکت در دوره ضروری است و به افزایش جذابیت کارگاه و جذب هرچه بیشتر مخاطبین کمک شایانی می‌کند. ارائه گواهینامه، اعتبار کارگاه را نیز افزایش می‌دهد. برای نمونه، می‌توان از مخاطبین کارگاه خواست، کار مشخصی را انجام دهند و به ایمیل برگزارکننده کارگاه ارسال کنند و در این صورت گواهینامه شرکت و تکمیل برگزاری دوره برای آن‌ها فرستاده خواهد شد.

در ادامه و به‌عنوان بخش پایانی، فهرستی از چند وب‌سایت برگزاری کارگاه و دوره‌های آموزشی بین‌المللی که به علت همه‌گیری بیماری کرونا، بسیاری از دوره‌های خود را به‌صورت رایگان ارائه می‌دهند؛ آورده شده است. گفتنی است که با کلیک بر روی نام هر یک از دوره‌ها، به صفحه آن سایت هدایت خواهید شد:

نام	توضیحات
Class Central	ارائه‌دهنده دوره‌های مجازی دانشگاهی در موضوعات گسترده از ادبیات و مهندسی تا مطالعات زنان برای نمونه دوره: امور مالی برای همه، ابزارهای هوشمند برای تصمیم‌گیری از جمله دوره‌های درسی دانشگاه مریلند است که به علت همه‌گیری بیماری به‌صورت رایگان برگزار می‌شود. و همین‌طور دوره: بازارهای مالی ، که توسط رابرت شیلر، برنده جایزه نوبل و استاد دانشگاه ییل به‌صورت رایگان برگزار می‌شود

<p>این وبسایت که شهرت جهانی دارد، با توجه به همه‌گیری جهانی بیماری کرونا، بسیاری از دوره‌های خود را رایگان کرده است.</p>	<p>Coursera</p>
<p>بیش از 140 نهاد آموزشی با edX همکاری می‌کنند و دوره‌هایی به زبان‌های گوناگون در این پلت فرم ارائه می‌شود.</p>	<p>edX</p>
<p>دانشگاه ییل، شماری از دوره‌های آموزشی خود را به صورت آنلاین و رایگان ارائه داده است. این دوره‌ها در کلاس‌های آموزشی دانشگاه ییل ضبط شده‌اند و استفاده از آنها برای عموم آزاد است.</p>	<p>Yale</p>
<p>یک دوره آموزشی رایگان سه‌ماهه برای یادگیری زبان خارجی دلخواه دانشجویان، هدیه موسسه Rosetta Stone برای دوران مبارزه با بیماری کرونا است.</p>	<p>Rosetta Stone</p>